

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il; דוא"ל: info@cbs.gov.il; פקס: 02-6521340

ירושלים, ו' בחשוון, תשפ"ד
7 בנובמבר, 2024
349/2024

השכלה גבוהה בישראל - נתונים¹ נבחרים לשנת הלימודים תשפ"ד (2023/24) לרגל פתיחת שנת הלימודים האקדמית² Higher Education in Israel - Selected Data for 2023/24 on the Occasion of the Beginning of the New Academic Year

- בשנת תשפ"ד (2023/24) היו 57 מוסדות להשכלה גבוהה, ובהם למדו לתואר אקדמי³ 346.3 אלף סטודנטים⁴ (כולל 43.7 אלף סטודנטים שלמדו לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה). לעומת השנה הקודמת עלה מספרם של כלל הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה ב-1.2%.
- בשנה זו, 10,777 סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה התגוררו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון⁵, ירידה של 0.7% לעומת השנה הקודמת. בהשוואה לכלל הסטודנטים, הם התאפיינו
 - באחוז גבוה יותר של לומדים לתואר ראשון
 - באחוז נמוך יותר של לומדים לתואר שני ושלישי
 - באחוז נשים זהה
 - באחוז ערבים מזערי (1.3%), אחוז כפול של יוצאי אתיופיה
 - באחוז גבוה יותר של חרדים
 - בגיל חציוני גבוה יותר בשנה

¹ הנתונים אינם סופיים ועשויים להשתנות.

² הנתונים בהודעה זו כוללים גם את הקבוצות האלה: (1) סטודנטים הלומדים לימודי המשך במכללות האקדמיות לחינוך, (2) כותבי עבודות באוניברסיטה הפתוחה, (3) סטודנטים ללימודי תעודות אקדמיות במכללות האקדמיות לחינוך, באוניברסיטה הפתוחה ובמכללות האקדמיות. קבוצות אלו אינן נכללות בנתוני ההודעה לתקשורת של המועצה להשכלה גבוהה, ולכן יש פער בין הנתונים בשתי ההודעות.

³ בכל מקום שכתוב תואר אקדמי הכוונה גם לתעודות הוראה ולתעודות אקדמיות אחרות.

⁴ לאורך כל ההודעה, כל עוד לא נכתב במפורש אחרת, נתוני ההשכלה הגבוהה או האוניברסיטאות כוללים את נתוני האוניברסיטה הפתוחה מלבד תואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה. הסיבה לכך היא מאפייני האוניברסיטה הפתוחה המייחדים אותה מיתר המוסדות להשכלה גבוהה: קבלה פתוחה ללימודי תואר ראשון (ללא דרישות מוקדמות) וגמישות בבחירת מסלול הלימודים האישי ומשך הלימודים לקראת תואר זה. נתוני הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה מופיעים בפרק נפרד בהודעה.

⁵ בשונה מההודעה הקודמת, הערת השוליים הקודמת (מס' 4) מתייחסת גם לנתוני האזורים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון.

⁶ יישוב המגורים לפי הרשום בקובץ מרשם התושבים, ללא קשר למקום המגורים בפועל. ראו בהמשך פירוט של מועצות אזוריות ויישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון.

- ובאחוז נמוך משמעותית של תושבים ביישובים מאשכולות חברתיים-כלכליים גבוהים (10.4% לעומת 39.2%, בהתאמה).
- באותה שנה, 14,707 סטודנטים מרחבי הארץ למדו **במוסדות לימוד הנמצאים במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון**.⁴
- מספרם של כלל הסטודנטים לתואר ראשון עלה ב-0.6%. העלייה החדה ביותר נרשמה במכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות (3.6%) והירידה החדה ביותר – במכללות האקדמיות לחינוך (2.3%).
- מספר הסטודנטים לתואר שני עלה ב-2.9%. העלייה חלה בכל סוגי המוסדות, בעיקר במכללות האקדמיות המתוקצבות (15.3%).
- במספר הסטודנטים לתואר שלישי חלה עלייה של 1.5%.
- מספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון⁷ עלה ב-5.2% לעומת השנה הקודמת. העלייה החדה ביותר נרשמה באוניברסיטאות (10.6%, לא כולל האוניברסיטה הפתוחה).
- כשליש (30.3%) מהסטודנטים החדשים לתואר ראשון למדו מקצועות בתחומי ה-STEM. אחוז דומה (33.5%) נרשם בקרב כלל הלומדים לתואר הראשון. בתואר השני עמד חלקם על שישית (17.1%) ובתואר השלישי – על יותר ממחצית (54.9%). מספר לומדי מקצועות ה-STEM עלה ב-2.5% לעומת השנה הקודמת (1.2% בכלל תחומי הלימוד).
- 16.2% מכלל בני 22-24 באוכלוסייה היו סטודנטים לתואר ראשון (לא כולל האוניברסיטה הפתוחה), 10.5% בקרב הגברים ו-22.2% בקרב הנשים (פי שניים).
- נשים היו רוב (60.3%) בכל התארים במוסדות להשכלה גבוהה. אחוז הנשים בקרב הסטודנטים הערבים היה גבוה במיוחד (69.2%), בייחוד בתואר השני (75.4%). גם בקרב החרדים⁸ היה אחוז הנשים גבוה (69.0%).
- ערבים היו 20.6% מכלל הסטודנטים ו-22.0% מהלומדים לתואר ראשון.
- חרדים היו 4.7% מכלל הסטודנטים, 5.2% מהלומדים לתואר ראשון ו-7.2% מהסטודנטים החדשים לתואר ראשון.
- חלקם של הסטודנטים היהודים והאחרים שגרו ביישובים שבאשכולות חברתיים-כלכליים גבוהים (אשכולות 8-10) היה 37.8% בתואר ראשון, 42.7% בתואר שני ו-55.2% בתואר שלישי. בין סוגי המוסדות השונים הייתה שונות בפילוח לפי תואר ואשכול חברתי-כלכלי.
- באוניברסיטה הפתוחה למדו בתשפ"ד 43.7 אלף סטודנטים לתואר ראשון, ירידה של 5.7% לעומת השנה הקודמת.
- בשנת תשפ"ג (2022/23) למדו במכינות קדם-אקדמיות 11.4 אלף תלמידים, מתוכם 8.7 אלף למדו במסלול ייעודי, 1.5 אלף למדו במסלול קדם-ייעודי ו-0.9 אלף למדו במסלול בגרות.

למטא דאטה (הגדרות והסברים)

⁷ סטודנט חדש לתואר ראשון הוא סטודנט שלומד לראשונה במערכת ההשכלה הגבוהה (לא כולל האוניברסיטה הפתוחה) ושלא הופיע במידע המינהלי משנים קודמות.

⁸ מי שלמדו בשנתם האחרונה במערכת החינוך במוסד לימודים בפיקוח אחר (חרדי).

בשנת תשפ"ד (2023/24) היו בישראל 57 מוסדות להשכלה גבוהה, ובהם למדו לתואר אקדמי 346.3 אלף סטודנטים (כולל 43.7 אלף סטודנטים שלמדו לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה). מתוך 302.7 אלף סטודנטים שלמדו לתואר או לתעודה אקדמיים בשנת תשפ"ד במוסדות להשכלה גבוהה בישראל (לא כולל תואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה):

- 71.2% (215.6 אלף) למדו לקראת תואר ראשון
- 22.3% (67.4 אלף) למדו לקראת תואר שני
- 4.1% (12.4 אלף) למדו לקראת תואר שלישי.

בשנת תשפ"ד (2023/24), 10,777 מתושבי מועצות אזוריות ויישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון היו סטודנטים לתואר או לתעודה אקדמית ו-14,707 סטודנטים מרחבי הארץ למדו במוסדות לימוד הנמצאים במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון. לפרטים נוספים ראו בהמשך ההודעה.

סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בתשפ"ד

לעומת השנה הקודמת, עלה מספרם של כלל הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה ב-1.2%. בתואר הראשון עלה מספר הסטודנטים ב-0.6%. במכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות עלה מספרם ב-3.6% ובאוניברסיטאות – ב-1.4%. לעומת זאת, במכללות האקדמיות המתוקצבות ירד מספרם ב-1.2% ובמכללות האקדמיות לחינוך – ב-2.3%.

מספר הסטודנטים לתואר שני עלה ב-2.9%. בכל סוגי המוסדות חלה עלייה, במיוחד במכללות האקדמיות המתוקצבות (15.3%). במכללות האקדמיות לחינוך עלה מספרם ב-4.4%, במכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות ב-3.0% ובאוניברסיטאות – ב-0.8%.

מספר הסטודנטים לתואר שלישי עלה ב-1.5%.

**לוח א - סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה לפי תואר אקדמי וסוג מוסד לימודים
בשנים תשפ"ג (2022/23) ותשפ"ד (2023/24), מספרים מוחלטים**

שנת לימודים וסוג מוסד לימודים / תואר אקדמי	סך הכל תארים אקדמיים (1)	תואר ראשון	תואר שני	תואר שלישי
תשפ"ג (2022/23)				
סך הכל (2)	299,115	214,247	65,522	12,241
אוניברסיטאות (2)	142,477	88,325	40,820	12,241
מכללות אקדמיות מתוקצבות	70,444	64,311	5,721	-
מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות	47,399	37,391	10,008	-
מכללות אקדמיות לחינוך	38,795	24,220	8,973	-
תשפ"ד (2023/24)				
סך הכל (2)	302,674	215,583	67,433	12,426
אוניברסיטאות (2)	144,256	89,541	41,165	12,426
מכללות אקדמיות מתוקצבות	70,542	63,521	6,595	-
מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות	49,033	38,724	10,309	-
מכללות אקדמיות לחינוך	38,343	23,797	9,364	-

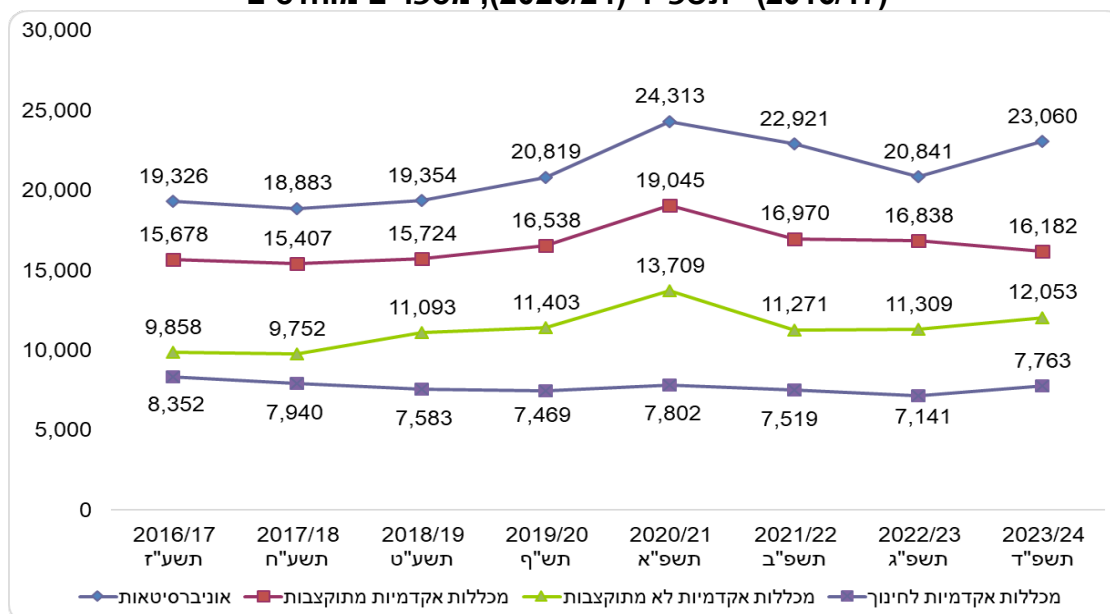
- = חוסר מקרים.

(1) כולל תעודות הוראה ותעודות אקדמיות אחרות.

(2) כולל האוניברסיטה הפתוחה מלבד תואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה.

מספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון עלה ב-5.2% לעומת השנה הקודמת. באוניברסיטאות עלה מספרם ב-10.6%, במכללות האקדמיות לחינוך – ב-8.7% ובמכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות – ב-6.6%. לעומת זאת, במכללות האקדמיות המתוקצבות חלה ירידה של 3.9%. חלק מהעלייה במספר הלומדים באוניברסיטאות בתשפ"ד נובעת ממיזוג של המרכז האקדמי ויצ"ו עם אוניברסיטת חיפה. סך הכל למדו במרכז האקדמי ויצ"ו חיפה 700 סטודנטים, שמתשפ"ד נמנו בנתוני אוניברסיטת חיפה.

תרשים 1 - סטודנטים חדשים לתואר ראשון במוסדות להשכלה גבוהה לפי סוג מוסד לימודים, תשע"ז - תשפ"ד (2016/17) - תשפ"ד (2023/24), מספרים מוחלטים

16.2% מכלל בני 22-24 באוכלוסייה היו סטודנטים לתואר ראשון (לא כולל האוניברסיטה הפתוחה), 10.5% בקרב הגברים ו-22.2% בקרב הנשים (פי שניים).

תחומי לימוד⁹

לומדי STEM¹⁰ היו כשליש מהלומדים (30.3%), מהם 33.5% בתואר הראשון (30.3% בקרב סטודנטים חדשים), 17.1% בתואר שני ו-54.9% בתואר שלישי. מספר לומדי STEM עלה ב-2.5% לעומת השנה הקודמת, בייחוד בתואר שני (4.9%). בקרב הסטודנטים החדשים לתואר ראשון ירד מספר לומדי ה-STEM ב-4.1%.

בשנת תשפ"ד, תחומי הלימוד הנפוצים ביותר בקרב סטודנטים לתואר ראשון היו: הנדסה ואדריכלות (18.4%), מדעי החברה (16.6%, ללא עסקים ומדעי הניהול) ומדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (15.5%). תחומי הלימוד הנפוצים ביותר בתואר השני היו: חינוך והכשרה להוראה (21.6%), עסקים ומדעי הניהול (19.8%) ומדעי החברה (16.0%, ללא עסקים ומדעי הניהול). במספרם של כלל הסטודנטים חלה עלייה לעומת השנה הקודמת (1.2%), בייחוד בקרב לומדי משפטים (4.4%) ובקרב לומדי מדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (3.6%). במספרם של הסטודנטים למדעי הרוח (ללא חינוך והכשרה להוראה) חלה ירידה של 2.3%.

⁹ בהודעה זו הופרדו לימודי חינוך והכשרה להוראה מתחום מדעי הרוח ונספרו בנפרד.

¹⁰ תחומי STEM כוללים: מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב; המדעים הפיזיקליים; המדעים הביולוגיים ללא חקלאות; הנדסה ואדריכלות.

החל משנת תשע"ו (2015/16) סטודנטים לתואר שני ולתואר שלישי במדעי הרפואה נכללים בתחום המדעים הביולוגיים. החל משנה זו תחום רפואה כולל רק סטודנטים במסלול של תואר שני ברפואה (M.D.) ו-(D.M.D.).

במספרם של כלל הסטודנטים **לתואר ראשון** חלה עלייה של 0.6%, בייחוד בקרב לומדי משפטים (4.4%) ובקרב לומדי מדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (2.7%). לעומת זאת, בתחום מדעי החברה (ללא עסקים ומדעי הניהול), ירד מספר הלומדים ב-1.5%, ובתחום מדעי הרוח (ללא חינוך והכשרה להוראה) – ב-1.1%. במספרם של הסטודנטים **החדשים לתואר ראשון** חלה עלייה של 5.2%, בייחוד במדעי הרוח (12.2%, ללא חינוך והכשרה להוראה) ובחינוך והכשרה להוראה (10.1%). לעומת השנה הקודמת, בכל תחומי הלימוד חלה עלייה במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון.

במספרם של הסטודנטים **לתואר שני** חלה עלייה של 2.9% לעומת השנה הקודמת, בייחוד בקרב לומדי מדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (9.5%) וכן בקרב לומדי רפואה ומקצועות עזר רפואיים (5.8%). לעומת זאת, תחום הלימוד היחיד שבו חלה ירידה במספר הלומדים לעומת השנה הקודמת היה עסקים ומדעי הניהול (ירידה של 2.5%).

במספרם של הסטודנטים **לתואר שלישי** חלה עלייה של 1.5%, בייחוד בתחום רפואה ומקצועות עזר רפואיים (9.9%, מדובר במספרים קטנים). במספרם של לומדי מדעי הרוח (ללא חינוך והכשרה להוראה) חלה ירידה של 2.5%.

מין

60.3% מהסטודנטים שלמדו בשנת תשפ"ד (2023/24) לתואר אקדמי במוסדות להשכלה גבוהה היו נשים (כמו בשנה הקודמת).

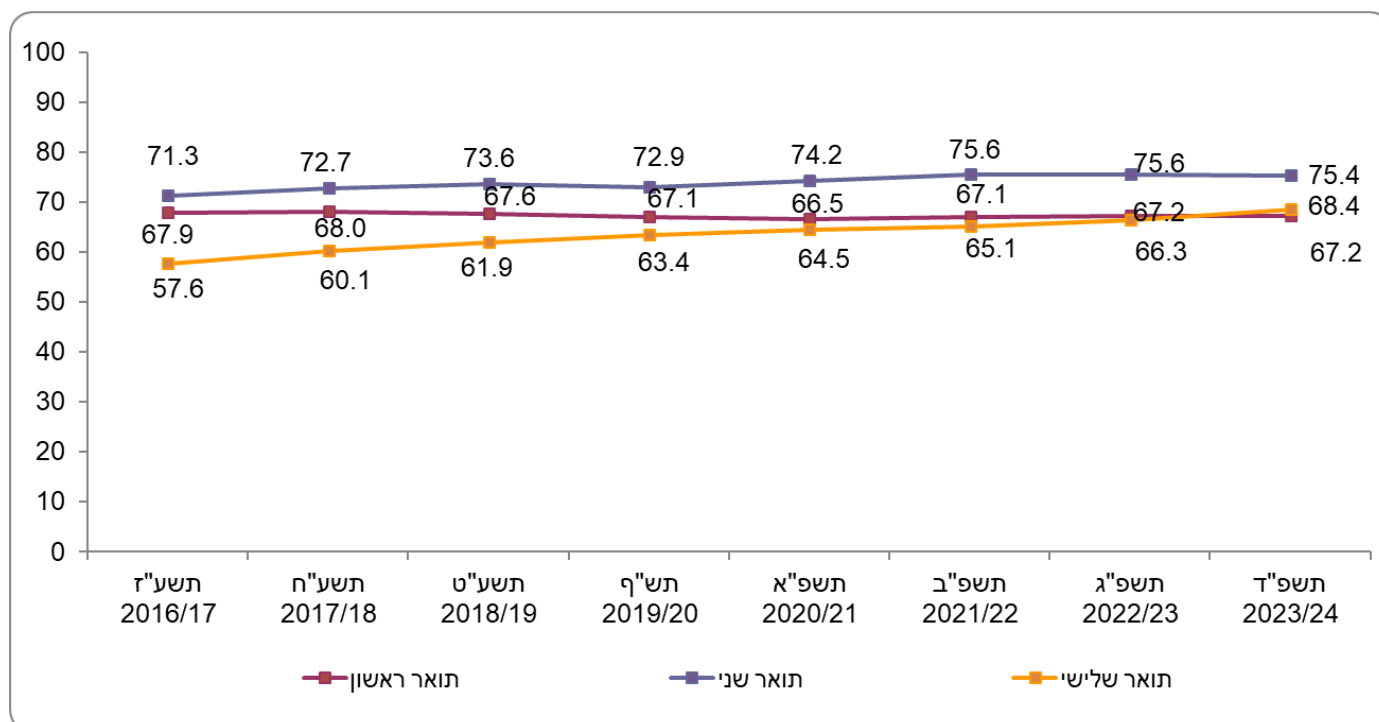
הנשים היו רוב בכל סוגי המוסדות: 77.6% מהלומדים במכללות האקדמיות לחינוך, 62.4% מהלומדים במכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות, 59.6% מהלומדים במכללות האקדמיות המתוקצבות ו-55.3% באוניברסיטאות.

הנשים היו רוב בכל התארים: 59.0% מהלומדים לקראת תואר ראשון (60.7% בקרב הסטודנטים החדשים לתואר ראשון), 64.0% מהלומדים לקראת תואר שני, 53.8% מהלומדים לקראת תואר שלישי.

הנשים היו רוב בייחוד בתחומי רפואה ומקצועות עזר רפואיים (79.6%) ובתחום חינוך והכשרה להוראה (78.5%). בכל התחומים היו הנשים רוב, מלבד במדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (44.5%) והנדסה ואדריכלות (36.0%), אם כי חלקן בשני תחומים אלו עלה לעומת השנה הקודמת (44.0% ו-35.1% בהתאמה).

בשנת תשפ"ד (2023/24) יותר משני שלישים מהסטודנטים הערבים במוסדות להשכלה גבוהה היו נשים (69.2%). בתואר הראשון היה אחוז הנשים בקרב הערבים 67.2%, בתואר שני – 75.4% ובתואר שלישי – 68.4%.

תרשים 2 - אחוז הנשים בקרב הסטודנטים הערבים במוסדות להשכלה גבוהה לפי תואר אקדמי, תשע"ז (2016/17) - תשפ"ד (2023/24)

גיל

הגיל החציוני¹¹ של סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בתשפ"ד היה 25.9. גילם החציוני של הגברים היה גבוה יותר מגילן של הנשים (26.6 שנים לעומת 25.4, בהתאמה). בקרב היהודים והאחרים¹² היה ההפרש הגילים בין המינים גדול משנה (27.0 לעומת 25.9, בהתאמה), והיה גדול יותר מההפרש בקרב הערבים (23.3 לעומת 23.0, בהתאמה).

בתואר הראשון היה ההפרש בין הגברים לנשים גבוה מההפרש בסך התארים (25.5 לעומת 24.0, בהתאמה). הפרש הגילים בין גברים לנשים בקרב היהודים והאחרים (26.0 לעומת 24.6, בהתאמה) היה גדול יותר מההפרש בקרב הערבים (22.6 לעומת 22.0, בהתאמה).

לעומת זאת, בתואר השני, גילם החציוני של כלל הגברים היה גבוה מעט מגילן של כלל הנשים (31.8 לעומת 31.6, בהתאמה), זהה אצל היהודים (31.9), וגבוה יותר בקרב הערבים (31.8 לעומת 30.2, בהתאמה). בתואר השלישי היו הנשים מבוגרות יותר מהגברים (35.2 לעומת 34.5), וכך גם בקרב היהודים והאחרים (35.6 שנים ביחס ל-34.6), ואילו בקרב הערבים הנשים היו צעירות מעט (32.4 לעומת 32.5, בהתאמה). בפילוח של כלל התארים, גילם החציוני של היהודים והאחרים היה גבוה ב-3.4 שנים מגילם של הערבים (26.5 לעומת 23.1, בהתאמה); בתואר הראשון היה הפרש של 3.0 שנים (25.2 לעומת 22.2, בהתאמה); בתואר השני ההפרש היה נמוך יותר – 1.3 שנים (31.9 שנים לעומת 30.6, בהתאמה); ובתואר השלישי ההפרש היה גבוה יותר 2.7 שנים (35.1 שנים לעומת 32.4, בהתאמה).

¹¹ הגיל שמחצית האוכלוסייה נמצאת מעליו ומחציתה מתחתיו.

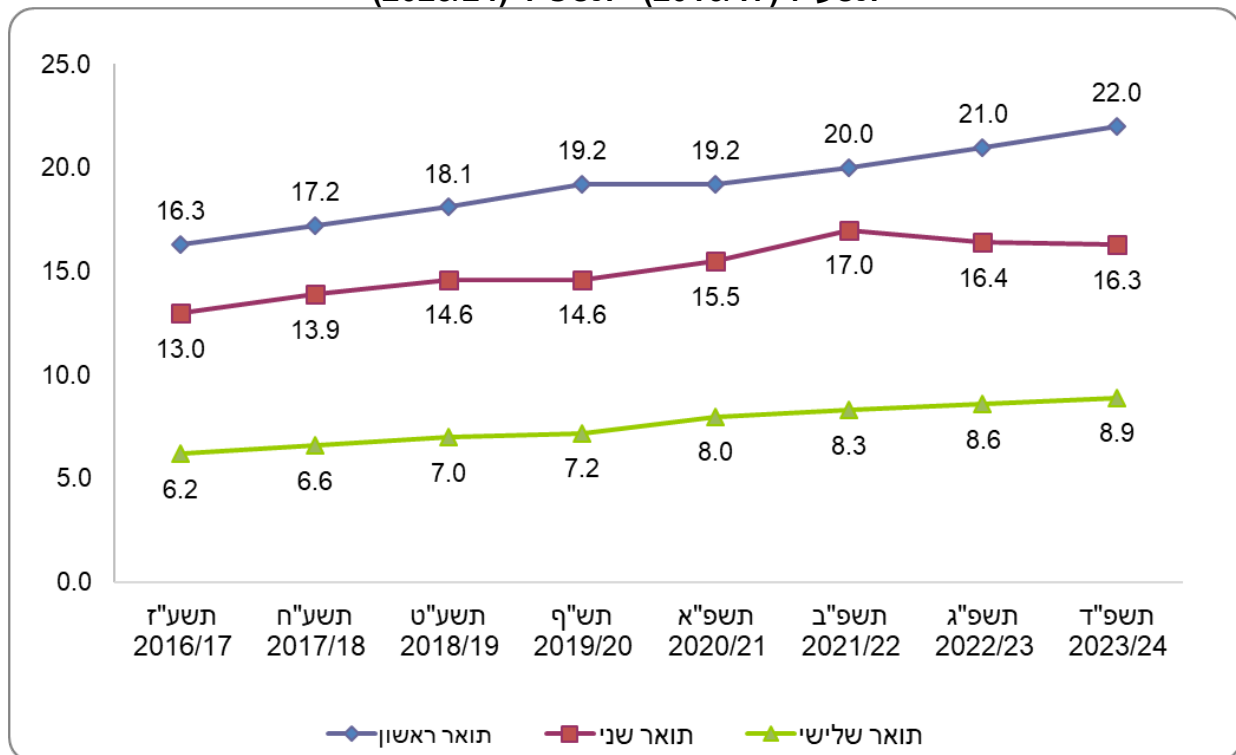
¹² אחרים הם בלתי מסווגים לפי דת במרשם האוכלוסין ונוצרים לא ערבים.

20.6% מהסטודנטים שלמדו בשנת תשפ"ד (2023/24) לתואר אקדמי במוסדות להשכלה גבוהה היו ערבים. בשנה הקודמת היה חלקם היחסי 19.9%.

במכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות חלקם היחסי של הערבים היה הגבוה ביותר (28.5%) ואילו באוניברסיטאות – הנמוך ביותר (15.8%).

חלקם היחסי של הערבים בקרב סטודנטים הלומדים לקראת תואר ראשון (22.0%) היה גדול יותר מחלקם בקרב סטודנטים לתארים מתקדמים (16.3% בתואר שני, ו-8.9% שלישי). בקרב סטודנטים חדשים לתואר ראשון היה אחוז הסטודנטים הערבים 20.8% בתשפ"ד, לעומת 15.2% בשנת תשע"ז (2016/17). שיעורם של הערבים היה הגבוה ביותר בקרב לומדי חינוך והכשרה להוראה (30.6%) ועסקים ומדעי הניהול (24.2%). שיעורם של הערבים היה הנמוך ביותר בקרב לומדי מדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (15.1%) ומדעי הרוח (13.8%, ללא חינוך והכשרה להוראה).

תרשים 3 - אחוז הערבים בקרב סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה לפי תואר אקדמי, תשע"ז (2016/17) - תשפ"ד (2023/24)

מהשוואה בין אחוז הערבים בקרב הלומדים לתואר לבין אחוז הערבים באוכלוסייה בשכבת הגיל המייצגת באוכלוסייה¹³ עולה כי יש תת-ייצוג של ערבים, בייחוד בתואר השלישי.

¹³ כ-60% מהסטודנטים לתואר ראשון היו בני 20-24, ולכן קבוצת גיל זו מייצגת את הלומדים לתואר הראשון. באופן דומה, קבוצת הגיל 25-35 מייצגת את הלומדים לתואר שני וקבוצת הגיל 36-45 – את הלומדים לתואר שלישי.

לוח ב - אחוז הערבים בקרב הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, בקרב קבוצת הגיל המייצגת באוכלוסייה והיחס ביניהם, לפי תואר אקדמי, תשפ"ד (2023/24)

תואר אקדמי	סך הכל תארים אקדמיים (1)	תואר ראשון	תואר שני	תואר שלישי
אחוז הערבים מתוך כלל הלומדים לתואר	20.6	22.0	16.3	8.9
אחוז הערבים מתוך קבוצת הגיל המייצגת באוכלוסייה	21.3	28.0	25.8	20.5
יחס באחוזים	96.7	78.6	63.2	43.4

(1) כולל תעודות הוראה ותעודות אקדמיות אחרות.

סטודנטים חרדים (יוצאי מוסדות החינוך החרדי העל-יסודי)¹⁴

4.7% מהסטודנטים שלמדו בשנת תשפ"ד (2023/24) לתואר אקדמי בהשכלה גבוהה בישראל היו חרדים (14.3 אלף נפשות). בקרב כלל הסטודנטים הגברים היה חלקם של החרדים 3.7% ובקרב כלל הסטודנטיות (הנשים) היה חלקן של החרדיות 5.4%.

בהשוואה לשנה הקודמת עלה מספרם של הסטודנטים החרדים ב-3.4% בסך הכל – 5.0% בקרב הגברים ו-2.7% בקרב הנשים. במספר הסטודנטים החדשים לתואר ראשון חלה עלייה כללית של 8.1%, 22.4% בקרב הגברים (מספרים קטנים) ו-2.8% בקרב הנשים.

רוב (69.0%) הסטודנטים החרדים היו נשים, נמוך מעט מהאחוז בשנה הקודמת (69.4%). חלקם היחסי של החרדים בקרב לומדי תואר ראשון עמד על 5.2%, ובקרב הסטודנטים החדשים לתואר ראשון – על 7.2%; בקרב הגברים החרדים היו האחוזים (4.0% ו-5.7%, בהתאמה) נמוכים מהאחוזים בקרב הנשים החרדיות (6.0% ו-8.2%, בהתאמה).

רוב הסטודנטים החרדים (77.8%) למדו לתואר ראשון ו-20.3% – לתואר שני, בדומה לשנה הקודמת (80.3% ו-17.9%, בהתאמה). לא נמצאו שינויים גדולים בין גברים ונשים.

4.7 אלף (32.8%) מהסטודנטים החרדים למדו במכללות אקדמיות לחינוך, 3.9 אלף (26.9%) במכללות אקדמיות מתוקצבות, 3.0 אלף (21.0%) למדו באוניברסיטאות ו-2.8 אלף (19.3%) למדו במכללות אקדמיות לא-מתוקצבות.

בקרב הסטודנטים החרדים החדשים לתואר ראשון כמחצית (48.5%) למדו במכללות אקדמיות לחינוך. שיעור זה היה גבוה פי 4 לערך מהשיעור המקביל בקרב כלל הסטודנטים החדשים לתואר ראשון (13.1%).

¹⁴ מי שלמדו בשנתם האחרונה במערכת החינוך במוסד לימודים בפיקוח אחר (חרדי).

סטודנטים יהודים ואחרים¹⁵ לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים¹⁶

בשנת תשפ"ד (2023/24), אחוז הסטודנטים היהודים והאחרים לתואר אקדמי במוסדות להשכלה גבוהה בישראל שגרו (לא בגיל 18) ביישובים מאשכולות חברתיים-כלכליים גבוהים (אשכולות 8-10) עמד על 37.8% בתואר ראשון (37.4% בקרב הסטודנטים החדשים לתואר ראשון), 42.7% בתואר שני ו-55.2% בתואר שלישי.

חלקם היחסי של הסטודנטים היהודים והאחרים שגרו ביישובים מאשכולות חברתיים-כלכליים נמוכים (אשכולות 1-3) היה 10.3% בתואר הראשון (11.7% בקרב הסטודנטים החדשים), 8.8% בתואר השני ו-4.6% בתואר השלישי.

בלוח הבא ניתן לראות שיש שוני בהתפלגות הלומדים לפי האשכול החברתי-כלכלי של יישוב המגורים וסוג מוסד הלימודים. כך למשל, באוניברסיטאות מחצית (50.1%) מהלומדים משתייכים לאשכולות הגבוהים, ואילו במכללות האקדמיות לחינוך רק כחמישית (22.2%) משתייכים לאשכולות אלו.

לוח ג - סטודנטים יהודים ואחרים במוסדות להשכלה גבוהה לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים וסוג מוסד הלימודים, תשפ"ד (2023/24), אחוזים

מכללות אקדמיות לחינוך	מכללות אקדמיות לא מתוקצבות	מכללות אקדמיות מתוקצבות	אוניברסיטאות	סך כל הסטודנטים היהודים והאחרים	סך כל היהודים והאחרים	אשכול חברתי-כלכלי / סוג מוסד
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל
20.5	9.5	11.5	6.1	9.6	19.0	אשכולות נמוכים (1-3)
57.3	55.3	59.1	43.8	50.7	52.2	אשכולות בינוניים (4-7)
22.2	35.2	29.4	50.1	39.7	28.9	אשכולות גבוהים (8-10)

סטודנטים זרים

ישראל אינה מהמדינות המהוות מוקד משיכה משמעותי לסטודנטים זרים. כך, בשנת 2022, רק כ-17% מהסטודנטים הלומדים לקראת השכלה על-תיכונית וגבוהה בישראל היו זרים. אחוז זה היה מחצית מהממוצע במדינות ה-OECD (6%), ונמוך בהרבה ממדינות המהוות מוקד משיכה לסטודנטים זרים כמו אוסטרליה

¹⁵ האוכלוסייה הערבית מתרכזת ברובה ביישובים באשכולות חברתיים-כלכליים נמוכים, לכן לא רלוונטי לכלול אותה בפילוח. האוכלוסייה הערבית היתה 20.6% מכלל האוכלוסייה ו-67.2% מהאוכלוסייה ביישובים באשכול חברתי-כלכלי נמוך. 73.6% מהסטודנטים הערבים גרו ביישובים בבאשכולות הנמוכים.

¹⁶ יישוב מגורים נוכחי, לפי המדד החברתי-כלכלי לשנת 2017, בפילוח לפי אזור סטטיסטי. מדד חברתי-כלכלי: מדד משולב לקביעת הרמה החברתית-כלכלית של אזורים סטטיסטיים ברשויות מקומיות לפי המדד החברתי-כלכלי לשנת 2017. ערכי המדד סווגו לסולם של 1 עד 10. 1 מייצג את אשכול המגורים הנמוך ביותר, ו-10 מייצג את אשכול המגורים הגבוה ביותר. אשכולות המגורים קובצו לשלוש רמות: 1-3 ("נמוכים"), 4-7 ("בינוניים"), 8-10 ("גבוהים"). כיוון שהמתודולוגיה שונה מזו שהייתה בהודעה הקודמת (יישוב מגורים בגיל 18 וללא פילוח לפי אזור סטטיסטי), לא ניתן להשוות נתונים בין השנים.

¹⁷ מקור הנתונים:

OECD (2024). Table B4.3. Share of international or foreign students, by level of tertiary education, and distribution of tertiary students, by selected fields of study and mobility status (2013 and 2022) in [Education at a Glance 2024: OECD Indicators](#). p. 245. OECD Publishing.

(23%), הממלכה המאוחדת (22%), אוסטרליה ושווייץ (19% בכל אחת מהן). יצוין, כי בקרב הסטודנטים לקראת תואר שלישי בישראל, 12% היו זרים ב-2022, לעומת 5% בלבד ב-2013.

סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה בתשפ"ד

בשנת תשפ"ד (2023/24) למדו 43.7 אלף סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה, ירידה של 5.7% לעומת השנה הקודמת.

רוב הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה (52.8%) למדו מדעי החברה (ללא עסקים ומדעי הניהול). 12.1 אלף למדו בשנה הראשונה לתואר ראשון, ו-39.8% מהם למדו בתחום מדעי החברה (ללא עסקים ומדעי הניהול).

אחוז הנשים היה 51.6%, ובקרב הלומדים בשנה הראשונה היה חלקן 47.0%.

אחוז הערבים עמד על 10.5%, ובקרב הלומדים בשנה הראשונה היה חלקם דומה (9.5%).

אחוז החרדים עמד על 7.3%, ובקרב הלומדים בשנה הראשונה היה חלקם 8.7%.

אחוז יוצאי אתיופיה¹⁸ עמד על 1.2%, ובקרב הלומדים בשנה הראשונה היה חלקם זהה.

אחוז הבדווים¹⁹ עמד על 0.5%, ובקרב הלומדים בשנה הראשונה היה חלקם דומה (0.4%).

38.9% מהסטודנטים היהודים והאחרים לתואר ראשון באוניברסיטה הפתוחה גרו ביישובים מאשכולות חברתיים-כלכליים גבוהים (אשכולות 8-10), 50.8% גרו ביישובים מאשכולות בינוניים ו-10.4% גרו ביישובים מאשכולות נמוכים.

סטודנטים שגרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון²⁰

יישובים ותארים

בשנת הלימודים תשפ"ד (2023/24), 10,777 סטודנטים לתואר או תעודה אקדמית גרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון, ירידה של 0.7% לעומת השנה הקודמת. מתוכם, 74.0% למדו באחת מהערים: אשקלון, שדרות, נתיבות, קריית שמונה ואופקים. אחוז הלומדים בתשפ"ד לתואר ראשון בקרב סטודנטים שגרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון היה גבוה יותר

¹⁸ יוצא אתיופיה – מי שהוא או אביו נולדו באתיופיה.

¹⁹ בדווי – מוסלמי שבגיל 18 גר בנפת באר שבע.

²⁰ כאמור לעיל, **יישוב המגורים לפי הרשום בקובץ מרשם התושבים**, ללא קשר למקום המגורים בפועל. המועצות האזוריות והיישובים הנבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון כוללים:

- במחוז הצפון – 41 היישובים הסמוכים לגבול שפוננו עד לתאריך 22/10/23: אביבים, אבן מנחם, אדמית, אילון, בית הלל, בצת, ברעם, גורן, גורנות הגליל, דובב, דיסון, דן, דפנה, הגושרים, חניתה, יובל, יערה, יפתח, יראון, כפר גלעדי, כפר ראש הנקרה, כפר רוזנואלד (זרעית), לימן, מטולה, מלכייה, מנרה, מעיין ברוך, מצובה, מרגליות, משגב עם, מתת, נטועה, סאסא, עגר, צבעון, רמות נפתלי, שאר ישוב, שומרה, שלומי, שניר, שתולה.
- הערים: שדרות, נתיבות, אופקים, אשקלון וקריית שמונה.
- כל היישובים במועצות האזוריות: שער הנגב, אשכול, שדות נגב.
- היישובים במועצה האזורית חוף אשקלון: כרמייה, זיקים, יד מרדכי, נתיב העשרה.

לעומת האחוז בכלל הסטודנטים (75.1% ו-70.2%, בהתאמה) ונמוך בקרב הלומדים לתואר שני (19.5% ו-22.5%, בהתאמה) ושלישי (1.8% ו-4.3%, בהתאמה).

תחומי לימוד ומקצועות לימוד

חמשת תחומי הלימוד המובילים בתשפ"ד בקרב הסטודנטים שגרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון היו: חינוך והכשרה להוראה (18.3%), מדעי החברה (16.0%), ללא עסקים ומדעי הניהול, מדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (15.5%), הנדסה ואדריכלות (15.1%) ועסקים ומדעי הניהול (12.6%).

בכלל אוכלסיית הסטודנטים היו אותם חמישה תחומים מובילים, אך בסדר אחר ובאחוזים אחרים: חינוך והכשרה להוראה (20.5%), מדעי החברה (19.6%), ללא עסקים ומדעי הניהול, הנדסה ואדריכלות (14.8%), עסקים ומדעי הניהול (13.3%) ומדעי הטבע, מתמטיקה וחקלאות (11.2%).

מין וקבוצת אוכלוסייה

אחוז הנשים בקרב הסטודנטים שגרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון היה דומה לאחוז בקרב כלל התושבים (60.5% ו-60.3%, בהתאמה). אולם עם 1.3% ערבים בהשוואה ל-20.6% בקרב כלל הלומדים. אחוז יוצאי אתיופיה בקרב סטודנטים תושבי מועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון היה כפול מהאחוז בכלל הסטודנטים – 2.9% לעומת 1.4%, בהתאמה. אחוז החרדים היה גבוה מעט יותר (5.7% בהשוואה ל-4.7%, בהתאמה).

גיל

הגיל החציוני²¹ של הסטודנטים שגרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון היה גבוה בשנה מזה של כלל הסטודנטים (26.9 ו-25.9, בהתאמה), הן בקרב הנשים (26.4 ו-25.4, בהתאמה) והן בקרב הגברים (27.7 לעומת 26.6, בהתאמה).

סטודנטים יהודים ואחרים²² לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים

אחוז גבוה יותר של סטודנטים יהודים ואחרים תושבי מועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון גרו ביישובים באשכולות חברתיים-כלכליים נמוכים בהשוואה לכלל הסטודנטים (14.4% לעומת 9.5%, בהתאמה), ואחוז נמוך משמעותית גרו באשכולות חברתיים-כלכליים גבוהים (10.4% לעומת 39.2%, בהתאמה).

²¹ הגיל שמחצית האוכלוסייה נמצאת מעליו ומחציתה מתחתיו.

²² כיוון שהאוכלוסייה במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון כוללת רובה ככולה יהודים ואחרים, השוואת הגילים והאשכולות החברתיים-כלכליים לעומת כלל האוכלוסייה נעשתה בקבוצת אוכלוסייה זו בלבד.

סטודנטים שלמדו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון

ארבעה מוסדות לימוד נמצאים במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון: מכללת תל-חי (קמפוס תל-חי), מכללת ספיר ליד שדרות, המכללה האקדמית חמדת ליד נתיבות והמכללה האקדמית אשקלון.

בשנת תשפ"ד (2023/24) למדו במוסדות אלו 14,707 סטודנטים (מכל רחבי הארץ), מתוכם 12,368 לתואר ראשון (84.1%) ו-2,108 לתואר שני (14.3%). המוסד הגדול ביותר היה מכללת תל-חי (4,859 סטודנטים בקמפוס תל-חי), אחריו המכללה האקדמית ספיר (עם 4,366 סטודנטים), המכללה האקדמית אשקלון (4,325) והמכללה האקדמית חמדת (1,157).

40.5% מהסטודנטים במוסדות אלו²³ למדו בתחום מדעי החברה (ללא עסקים ומדעי הניהול), 15.8% למדו חינוך והכשרה להוראה ו-13.4% למדו עסקים ומדעי הניהול.

אחוז הנשים הממוצע במוסדות אלו היה 69.4%, והוא נע בין 65.3% במכללה האקדמית ספיר ל-90.7% במכללה האקדמית חמדת. אחוז הערבים הממוצע במוסדות אלו²⁴ היה 15.9%, והוא נע בין 7.1% במכללה האקדמית אשקלון ל-28.9% במכללה האקדמית תל-חי (קמפוס תל-חי).

24.3% מהלומדים במוסדות אלו גרו במועצות אזוריות וביישובים נבחרים הסמוכים לרצועת עזה וללבנון.

סטודנטים במכינות הקדם-אקדמיות בתשפ"ג

בשנת תשפ"ג (2022/23) למדו במכינות קדם-אקדמיות 11.4 אלף תלמידים, ירידה של 11.7% לעומת השנה הקודמת (12.9 אלף).

סוג מוסד

מחצית (49.8%) מהסטודנטים במכינות הקדם-אקדמיות בתשפ"ג למדו במכינות של מכללות אקדמיות מתוקצבות, 29.4% – במכינות אוניברסיטאיות, 12.4% – במכינות של מכללות אקדמיות לחינוך ו-8.4% – במכינות של מכללות אקדמיות לא-מתוקצבות.

מסלול לימוד

8.7 אלף למדו בתשפ"ג במסלול ייעודי (58.3% במדעי הרוח והחברה, 35.6% במדעים המדויקים ובהנדסה, 6.2% במדעי הטבע והחיים), 1.5 אלף למדו במסלול קדם-ייעודי, 0.9 אלף למדו במסלול בגרות, ו-0.3 אלף למדו במסלול להשלמת 12 שנות לימוד.

²³ כולל המכללה האקדמית חמדת, מכללה דתית לחינוך שבה נלמד רק תחום חינוך והכשרה להוראה.
²⁴ כולל המכללה האקדמית חמדת, מכללה דתית לחינוך שבה כלל לא למדו ערבים.

מין

5.2 אלף נשים למדו בתשפ"ג במכינות הקדם-אקדמיות והן היו 46.0% מכלל הלומדים במכינות. אחוז הנשים נע בין 40.3% במכינות האוניברסיטאיות ל-70.0% במכינות של המכללות האקדמיות לחינוך. במכללות האקדמיות היו הנשים 43%-44%. אחוז נמוך במיוחד של נשים היה במסלול הקדם-ייעודי (31.9%) ובמסלול הייעודי למדעים מדויקים והנדסה (24.0%). הנשים למדו בעיקר במכינות של מכללות אקדמיות מתוקצבות (47.6%).

גיל

הגיל החציוני של הלומדים במכינות הקדם-אקדמיות בתשפ"ג היה 23.7, דומה לזה שבאוניברסיטאות (23.8), במכללות האקדמיות המתוקצבות (23.4) ובמכללות האקדמיות לחינוך (23.5) ונמוך מזה שבמכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות (25.5). במסלול הייעודי היה הגיל החציוני דומה במסלול מדעי הרוח והחברה ובמסלול המדעים המדויקים והנדסה (23.0 ו-23.7, בהתאמה), גבוה מהגיל במסלול מדעי הטבע והחיים (20.7).

קבוצת אוכלוסייה

הערבים היו 31.5% מהלומדים במכינות הקדם-אקדמיות בתשפ"ג. חלקם במכינות של המכללות האקדמיות לחינוך היה גבוה (43.0%) ואילו חלקם במכינות תחת המכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות היה נמוך (15.7%). חלקם של הערבים הלומדים במסלול הייעודי למדעי הטבע והחיים היה גבוה (47.1%). הערבים למדו בעיקר במכינות של מכללות אקדמיות מתוקצבות (56.9%). החרדים למדו בעיקר במכינות של מכללות אקדמיות מתוקצבות (49.3%). יוצאי אתיופיה למדו בעיקר במכינות של מכללות אקדמיות לחינוך (35.8%).

מחוז מגורים

מחוזות המוצא (מגורים) בגיל 18 של 44.2% מכלל הלומדים היו מחוזות הצפון והדרום, פי 2 מאלו שהיו ממחוזות המרכז ותל אביב (22.9%). לעומת זאת, בקרב הלומדים במכינות של המכללות האקדמיות המתוקצבות היה חלקם של מחוזות הצפון והדרום גבוה פי 4 מזה של מחוזות המרכז ותל אביב (59.3% לעומת 13.9%, בהתאמה). בקרב הלומדים במכינות של המכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות היה המצב שונה לחלוטין (27.5% במחוזות הצפון והדרום לעומת 38.8% במחוזות המרכז ותל אביב). 69.3% מהלומדים במסלול הייעודי למדעי הטבע והחיים גרו (בגיל 18) במחוז ירושלים.

לומדים יהודים ואחרים לפי אשכול חברתי-כלכלי

מתוך היהודים והאחרים שלמדו במכינות הקדם-אקדמיות בתשפ"ג, 25.5% גרו בגיל 18 ביישובים באשכולות נמוכים, 56.2% ביישובים באשכולות בינוניים ו-18.3% ביישובים באשכולות גבוהים. חלקם של תושבי היישובים באשכולות הנמוכים היה גבוה במיוחד בקרב לומדי המכינות של המכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות (31.3%) ובקרב הלומדים במסלול הייעודי למדעי הטבע והחיים (53.1%). חלקם של תושבי היישובים באשכולות הגבוהים היה גבוה במיוחד בקרב לומדי המכינות של המכללות האקדמיות הלא-מתוקצבות (20.8%) ובקרב הלומדים במסלול הייעודי למדעים מדויקים והנדסה (25.9%).